

Marija N. Vujović¹

LEKSIČKO-SEMANTIČKI TRANSFER U MEĐUJEZIKU SRBOFONIH STUDENATA KOJI UČE ITALIJANSKI KAO L2 I ŠPANSKI KAO L3

Apstrakt: Leksički transfer, tj. uticaj govornikovog poznavanja reči jednog jezika na poznavanje ili korišćenje reči na ciljnom jeziku predstavlja važan kognitivni proces tokom učenja novog jezika koji učenici često koriste kao strategiju kompenzacije. Ovaj rad se bavi greškama u međujeziku srbofonih studenata koji uče dva tipološki slična jezika: italijanski kao L2 i španski kao L3, a nastale su kao posledica leksičkog transfera. Metodom analize grešaka identifikovane su i klasifikovane najučestalije greške izazvane leksičko-semantičkim transferom. Rezultati istraživanja pokazuju da leksički transfer nastaje usled međujezičkih identifikacija, da su lingvistički faktori tipološke udaljenosti i psihotipologije ključni za pojavu transfera (budući da se greške u pisanoj produkciji učenika tiču sličnih reči u italijanskom i španskom, dok srpski nikada nije bio izvor transfera), i da je kod višejezičnih govornika češći transfer forme (leksički transfer), nego transfer značenja (semantički transfer) iz L2 u L3.

Ključne reči: leksički transfer, međujezik, greške, višejezični govornici, španski L3, italijanski L2, srpski L1.

1. Uvod

Leksički transfer definiše se kao uticaj koji učenikovo poznavanje jednog jezika ima na prepoznavanje, interpretaciju, obradu, čuvanje i produkciju reči na drugom jeziku (Jarvis 2009: 99). Ringbom daje složeniju definiciju leksičkog transfera: radi se o primeni hipoteza koje tretiraju leksičke elemente kao prevedene ekvivalente ili elemente koji imaju iste semantičke karakteristike kao elementi iz učenikovog L1² ili drugog jezika koji on dobro poznaje i dodaje (Ringbom 1987: 115): „Leksički transfer znači da je učenik pretpostavio identitet semantičke strukture između reči

¹ skolalogosbeograd@gmail.com

² L1 – maternji jezik, L2 – prvi strani jezik, L3 – drugi strani jezik

L1 i reči L2”³. Leksičko-semantički transfer odslikava međujezik učenika i smatra se neophodnom i neizbežnom karakteristikom učenja stranih jezika (Agustín Llach, 2011: 66).

Premda se u literaturi ova vrsta transfera naziva leksički, pojedini autori (Fernández 1997, Ringbom 2001, De Angelis and Selinker 2001) smatraju da bi adekvatniji naziv bio leksičko-semantički transfer, jer se greške nastale kao posledica ovog transfera mogu svrstati u dve grupe: greške koje se tiču **oblika** reči (leksički ili formalni transfer, tj. transfer oblika) i greške koje se tiču **značenja** reči (semantički transfer ili transfer značenja).

Džarvis (Jarvis 2009: 102, 106–118) takođe govori o dve vrste leksičkog transfera, koji se u velikoj meri poklapaju sa prethodnom podelom: leksemski (*lexemic*) i lematški (*lemmatic*) transfer. Leksemski transfer obično je rezultat međujezičkih leksemskih sličnosti ili stepena aktivacije leksema. On podrazumeva tri vrste transfera: prebacivanje kodova, građenje reči i „lažne prijatelje”. Lematski transfer je posledica načina na koji učenici L2 konstruišu leksičke predstave u jednom jeziku s obzirom na njihovo znanje odgovarajućih reči u drugome jeziku. On obuhvata četiri kategorije: semantičke ekstenzije, kalkove, kolokacijski transfer i supkategorizacijski transfer.

Kada je reč o izvoru ove vrste transfera, Ringbom je utvrdio da se obično radi o L1. Razlog je verovatno taj što značenja u L1 imaju tendenciju da budu osnova za značenja u reči L2 sve dok učenik ne postane visokokompetentan u L2 (Jarvis and Pavlenko 2008). Ringbom (2001), baveći se višejezičnim govornicima, ističe da transfer značenja potiče iz učenikovog maternjeg jezika, dok transfer oblika može poticati i iz učenikovog nematernjeg jezika. Transfer značenja takođe se može dogoditi iz L2, ali isključivo ako učenik poseduje visok nivo znanja tog jezika, sličan onom u maternjem jeziku, kada je učenik sposoban da u L2 koristi iste one strategije koje bi inače koristio u L1, odnosno kada je u stanju da organizuje svoj mentalni leksikon kao što to čini u maternjem jeziku⁴. Do sličnog zaključka dolazi i Džarvis (Jarvis 2000: 260–261), koji uzima u obzir i druge varijable, kao što su uzrast, ličnost učenika, motivacija, jezička pozadina (svi prethodno učeni jezici), različita izloženost jeziku, poznavanje ciljnog jezika, tipološka udaljenost jezika između L1 i ciljnog jezika, vrsta zadataka. Premda navedeni faktori mogu uticati na

³ „Lexical transfer means that the learner has assumed an identity of semantic structure between the L1-word and the L2-word.”

⁴ „The learner’s L2 proficiency is a factor of vital importance: a near-native speaker or even a very advanced learner of L2 will be prone to make use of such L2-based strategies as are normally borrowed only from L1.” (Ringbom 2001: 62).

performanse učenika, uticaj L1 se pokazao kao najdominantniji kada je u pitanju leksički transfer.

Ipak, većina studija koje se bave višejezičnim govornicima (Dewaele 1998, Williams and Hammarberg 1998, Cenoz 2001, Hammarberg 2001, De Angelis and Selinker 2001, Odlin and Jarvis 2004, Tremblay 2006), oslanjajući se na Kelermanov faktor psihotipologije⁵, odnosno na činjenicu da učenici obično prenose u ciljni jezik one elemente ili strukture koje oni sami percipiraju kao prenosive zbog sličnosti sa strukturama u ciljnom jeziku, dokazale su da transfer kod učenika L3 ne mora nužno poticati iz L1, već je izvor transfera onaj jezik koji se percipira kao tipološki najbliži ciljnom jeziku, bez obzira na redosled učenja jezika.

Stiče se utisak da pitanje koji je od prethodno naučenih jezika izvor transfera prilikom učenja ciljnog jezika ostaje otvoreno, jer dosadašnja istraživanja u ovoj oblasti nisu bila brojna. Naime, dugi niz godina studije su se fokusirale na uticaj maternjeg jezika na učenje L2, i tek u poslednjih nekoliko decenija proučavanje transfera ili međujezičkog uticaja pomereno je na višejezični kontekst učenja, a lingvisti su počeli da istražuju složene interakcije između L1/L2/L3 ili nekog dodatnog jezika. Izvesno je pak da se prethodno naučeni jezici aktiviraju u procesu učenja novog jezika na kvalitativno i kvantitativno različit način.

De Angelis (De Angelis 2007: 42), u skladu sa Ringbomovom taksonomijom, predlaže sledeću klasifikaciju grešaka prouzrokovanih leksičkim transferom⁶:

- a) pozajmljeni prevodi ili kalkovi (engl. *loan translations*);
- b) semantičko proširivanje ili ekstenzija (engl. *semantic extension*);
- c) kognati i „lažni prijatelji” (engl. *cognates, false friends*);
- d) hibridne tvorevine (engl. *hybrids, blends and reflexifications*);
- e) potpune pozajmljenice (engl. *complete language shifts*).

Kalkovi su reči ili izrazi nastali doslovnim prevodenjem stranih reči ili izraza na način koji nije u skladu sa prirodom jezika na koji se prevodi. Drugim rečima,

⁵ O faktoru psihotipologije prvi je govorio Kellerman (u: De Angelis 2007: 22) i definisao ga kao govornikovu percepciju relativne sličnosti između dva jezika, koja ne mora nužno da se poklapa sa stvarnim tipološkim vezama između tih jezika, odnosno realnim strukturnim sličnostima ili razlikama između dva jezička sistema. Psihotipologija je način na koji učenik doživljava jezičku udaljenost između dva jezika: maternjeg ili drugog jezika koji već poznaje i jezika koji uči.

⁶ Ringbom (2001) klasifikuje leksičke greške u dve velike kategorije: prva grupa se tiče transfera oblika i podrazumeva tri vrste grešaka: „lažni prijatelji” (engl. *deceptive cognates*), preključivanje koda (engl. *language switches*) i hibridne tvorevine i slivenice (engl. *hybrids and blends*), dok se druga grupa tiče transfera značenja i podrazumeva dve vrste grešaka: semantičke ekstenzije (engl. *semantic extension*) i kalkove (engl. *calques*).

u ovom istraživanju, radi se o onim slučajevima gde su svi elementi jezika davaoca (italijanskog) bukvalno prevedeni na jezik primalac (španski). Ove greške pripadaju transferu značenja ili semantičkom transferu.

Semantičko proširivanje ili semantička ekstenzija je pojava kada se semantička svojstva reči iz jezika davaoca proširuju na značenje reči jezika primaoca.

Pod pojmom „lažni prijatelji” podrazumevaju se parovi reči koji pripadaju dvama različitim jezicima, koji se po značenju razlikuju, ali imaju isti ili sličan oblik. Kalvi ih definiše kao reči koje su bliske po obliku ili su čak homonimi, a koje su udaljene, u potpunosti ili delimično, na nivou značenja (Calvi 2000: 86).

Karera Dias (Carrera Díaz prema Marellu 1996: 194) smatra da je, kada je reč o „lažnim prijateljima”, analogija između španskog i italijanskog toliko jaka da je moguće izdvojiti četiri vrste „lažnih prijatelja”, napominjući da su za transfer najopasniji drugi i četvrti tip:

1. tip: reči koje su potpuno iste po obliku i potpuno različite po značenju; npr: *amo* u italijanskom znači „udica”, a u španskom „gazda”;
2. tip: reči koje su potpuno iste po obliku, a čije se značenje poklapa samo delimično; npr: *dormitorio* u italijanskom znači „spavaonica”, a u španskom „spavaća soba”;
3. tip: reči koje se blago razlikuju u obliku, ali sa potpuno različitim značenjem, npr: u italijanskom *messa* znači „misa”, dok u španskom *mesa* znači „sto”;
4. tip: reči koje se blago razlikuju u obliku, a čije se značenje poklapa samo delimično, npr: u italijanskom *abitazione* znači „obitavalište”, dok u španskom *habitación* znači „soba”.

Hibridne tvorevine su reči koje su pretrpele morfološke ili fonetske modifikacije u skladu sa pravilima ciljnog jezika. Radi se o leksičkim jedinicama koje su morfološki prilagođene ciljnom jeziku, ali koje ne postoje u tom jeziku. Ovakvi oblici u literaturi su poznati i pod nazivom „leksički izumi” (Dewaele 1998).

Potpune pozajmljenice predstavljaju one reči u L3 koje su u potpunosti preuzete iz ranije naučenog jezika – L2, a koje nisu doživele nikakvu modifikaciju u skladu sa pravilima L3. Radi se o rečima koje nisu ni na koji način prilagođene ciljnom jeziku, već su jednostavno prenete u izvornom obliku i umetnute u produkciju na ciljnom jeziku. Ringbom (2001) tvrdi da su potpune pozajmljenice rezultat uticaja transfera, koji deluje nezavisno od sistema ciljnog jezika, za razliku od hibridnih tvorevina, za čiji je nastanak potreban veći stepen kompetencije u ciljnom jeziku.

U fokusu interesovanja lingvista koji su se bavili transferom u početku su se nalazile fonetika i sintaksa, a tek krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina XX veka prepoznata je važna uloga, do tada zanemarene, leksike u pojavi transfera, kada su i započela istraživanja u ovoj oblasti (Ringbom 2007: 71). Studije o leksičkom transferu (Williams and Hammarberg 1998, Dewaele 1998, Ringbom 2001, Ecke 2001, Cenoz 2003, Gibson and Hufeisen 2003, Odlin and Jarvis 2004, Rast 2010, Agustín Llach 2011) bavile su se i važnošću tipološke distance između jezika i učenikovom percepcijom te distance. Istraživale su leksičke greške kako u srodnim jezicima tako i u nesrodnim jezicima. Istraživanja o višejezičnim govornicima, koja su za ovaj rad posebno važna, posmatrala su stepen uticaja svakog od jezika u učenju leksike i istraživala da li prethodno znanje nekoliko jezika ima olakšavajući ili otežavajući efekat na učenje ciljnog jezika. Dosadašnja istraživanja uticaja jezičke tipologije ili tipološke distance na učenje L3 pokazuju da jezik koji je tipološki najbliži ciljnom jeziku obično ima najveći uticaj (Williams and Hammarberg 1998, Dewaele 1998, Cenoz 2001, De Angelis and Selinker 2001, Ecke 2001). Na primer, studija koju su sprovedi Vilijams i Hamaberg (Williams and Hammarberg 1998) pokazala je različite uloge L1 i L2 u procesu učenja L3. Rezultati istraživanja dokazali su da prethodno naučeni jezici imaju različit uticaj na proces učenja L3 (švedskog): L1 (engleski) korišćen je za pojašnjenja ili traženje instrukcija ili pomoći, a L2 (nemački) je više uslovio pojavu leksičkog transfera. Ringbom (1986) takođe smatra da je jezička tipologija dominantnija u odnosu na druge faktore. Analizira i poredi produkcije maternjih govornika finskog i maternjih govornika švedskog koji žive u Finskoj. Istraživanje pokazuje da na izvorne govornike švedskog nije uticao njihov L2 (finski) u toku učenja engleskog kao L3, uprkos činjenici da su živeli u sredini gde su svakodnevno bili izloženi finskom. S druge strane, izvorni govornici finskog obilno su koristili svoj L2 (švedski) u produkciji na L3 (engleski), iako nisu često izloženi švedskom. Dakle, nezavisno od njihovog L1, učenici u obe grupe su bili više pod uticajem švedskog, nego finskog, pošto su engleski i švedski germanski jezici, dok finski nije. Ukoliko je reč o leksičkom transferu kod tipološki bliskih jezika, rezultati pojedinih istraživanja pokazali su da se ovaj transfer manifestuje najčešće u stvaranju hibridnih tvorevina. Lo Duka i Duzo (Lo Duca and Duso 2008) istraživale su produkciju španskih učenika koji uče italijanski. Autorke su primetile da su učenici na svim nivoima koristili veliki broj hibridnih tvorevina koje su nastale upravo zbog bliskosti jezika i lažnih analogija.

Ukoliko bismo pokušali da izvedemo zajednički zaključak iz istraživanja o leksičkom transferu, bez obzira na različite rezultate do kojih su njihovi autori došli, mogli bismo da kažemo da lingvisti veruju da je leksički transfer važan kognitivni

proces u učenju novog jezika jer učenici neretko koriste ovaj transfer kao strategiju kompenzacije, tj. za popunjavanje leksičkih praznina u situacijama kada učenici nemaju dovoljno znanje o ciljnom jeziku (Murphy 2003). Pored toga, autori su saglasni u tome da, uprkos činjenici da je u poslednjih tridesetak godina fokus bio na podučavanju i učenju gramatike (verovatno zato što su se istraživanja bazirala na pisanoj produkciji učenika, dok je leksički transfer prisutniji u govornoj produkciji (Celaya and Navés 2009), neosporno je da je leksika posebno podložna transferu (Ringbom 1987, Arabski 2006) i da su na polju leksike ueničke greške brojnije i više iritirajuće za slušaoce ili čitaoce koji su izvorni govornici jezika (Whitley 2004).

2. Informanti, korpus i metoda

Informante je činila grupa od četrdeset maternjih govornika srpskog jezika koji su studirali italijanski, a kao izborni jezik učili španski jezik na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu i FILUM-u u Kragujevcu. U trenutku kada su počeli da uče španski kao L3, studenti nisu imali nikakvo predznanje ovog jezika, dok su imali B2 nivo znanja italijanskog jezika kao L2 (samoprocena na osnovu prethodno završenih kurseva)⁷.

Korpus za istraživanje bio je sačinjen iz tri dela: 1) eseji na španskom koje su studenti pisali na zadate teme (opisivanje fizičkog izgleda ili karaktera osobe, porodica, godišnji odmor, putovanja, opisivanja kuće, škole, praznici, ekologija, muzika, knjige, kupovina, moda i društvene mreže, itd.); 2) opisivanja slika na španskom; i 3) prevod rečenica sa srpskog na španski. Metoda kojom je obrađen korpus jeste analiza grešaka⁸.

⁷ L1, L2 i L3 ne predstavljaju jezike samo prema hronološkom redosledu učenja, već prema stepenu kompetencije govornika u svakom od njih (Groseva 1998), pa je u slučaju učesnika u istraživanju L1 najdominantiji srpski, L2 italijanski, a L3, najmanje poznat, španski jezik.

⁸ Prilikom sprovođenja metode analize grešaka uzete su u obzir sve faze koje ova metoda podrazumeva (Ellis 1994):

1. prikupljanje korpusa – uzeto je u obzir nekoliko faktora (Ellis 1994: 47): nivo znanja jezika (prethodno naučenih i ciljnog), učenikovi maternji jezik i ostali nematernji jezici koje poznaje, kao i iskustvo učenja jezika (svi studenti su jezik učili u institucijama, u formalnom, a ne u prirodnom kontekstu), kako bi se obrazovala homogena grupa informanata. Takođe je vođeno računa i o uzorku (Ellis 1994: 46): produkcija je u svim slučajevima bila pisana, a način na koji je uzorak prikupljen bio je suvo izmamljivanje (od učenika se tražilo da prevedu rečenice, napišu esej na zadatu temu i opišu sliku);

2. identifikacija grešaka – faza u kojoj su se prepoznavale greške studenata;

3. opisivanje grešaka – prikupljene greške uporedile su se sa tačnim oblicima, a zatim bile klasifikovane;

4. objašnjenje grešaka – nastojalo se da se objasne mogući uzroci koji uslovlju pojavu greške;

3. Rezultati

U italijanskom i španskom jeziku, zbog objektivne tipološke sličnosti među njima (engl. *language distance*), postoji veliki broj reči koje su identične ili skoro identične, a njihovo značenje ne mora nužno da se podudara. Ringbom (2007: 9) je zaključio da se učenici novog jezika uglavnom oslanjaju na formalne aspekte novih reči kako bi razumeli reči u ciljnom jeziku, posebno u početnim fazama usvajanja rečnika, uvereni da slični ili identični oblici podrazumevaju i semantičku ili funkcionalnu ekvivalentnost. Te međujezičke sličnosti kod učenika, obično tokom inicijalne faze učenja, stvaraju lažan osećaj da vlada ciljnim jezikom, ali će upravo one prouzrokovati najveći broj grešaka u učenikovoј produkciji.

Naime, svestan sličnosti između jezika (bilo objektivne, bilo percipirane), učenik koristi strategije kompenzacije i, kako bi popunio praznine u poznavanju ciljnog jezika, oslanja se (svesno ili nesvesno) na L2 tokom produkcije u L3, čak i u onim situacijama kada se italijanski i španski razlikuju.

Metodom analize grešaka identifikovane su najučestalije greške studenata i klasifikovane prema ranije pomenutoј taksonomiji koju je dala De Angelis (De Angelis 2007: 42):

a) Pozajmljeni prevodi ili kalkovi

U korpusu su identifikovani sledeći slučajevi kalkova:

- *al aire abierto* umesto ispravnog španskog oblika *al aire libre*, prema italijanskom *all'aria aperta* – "na otvorenom";
- *aunque se* umesto ispravnog španskog oblika *aunque*, prema italijanskom *anche se* – "iako";
- *fin semana* umesto ispravnog španskog oblika *fin de semana*, prema italijanskom *fine settimana* – "vikend";
- *me haría gusto* umesto ispravnog španskog oblika *me gustaría*, prema italijanskom *mi farebbe piacere* – "bilo bi mi drago";
- *también si* umesto ispravnog španskog oblika *aunque / sin embargo*, prema italijanskom *anche se* – "iako";
- *todos y dos* umesto ispravnog španskog oblika *los dos*, prema italijanskom *tutti e due* – "oba".

---

5. evaluacija grešaka – u poslednjoj fazi analize grešaka, zahvaljujući proceni svakog netačnog odgovora dobijenog iz produkcije učesnika, otkriveno je koje su oblasti najvećih poteškoća studenata. Sudija koji je ispravljao greške (Ellis 1994: 56) bio je lingvista, nematernji govornik.

b) Semantičko proširivanje

U korpusu su izdvojeni sledeći primeri ovakvih grešaka:

- *suená el violín / suena la guitarra* umesto ispravnog španskog oblika *toca el violín / toca la guitarra* prema italijanskom *suona il violino / suona la chitarra* – "svira violinu / gitaru"

Italijanski glagol *suonare* znači "svirati", a sličan španski glagol *sonar* znači "zvoniti, zvučati", dok se "svirati" na španskom kaže *tocar*. Informante je moglo dodatno da zbuni značenje italijanskog glagola *toccare* – "dirati".

- *portar el coche al mecánico* umesto ispravnog španskog oblika *llevar el coche al mecánico*, prema italijanskom *portare la macchina dal meccanico* – "odvesti kola kod mehaničara"

Italijanski glagol *portare* znači "nositi, odvesti, voditi", a sličan španski glagol *portar* znači "nositi, imati sa sobom", ali se retko koristi⁹. Ovaj glagol nikada ne znači "odvesti", a umesto njega se upotrebljava glagol *llevar*.

- *así abiertos como* umesto ispravnog španskog oblika *tan abiertos como*, prema italijanskom *così aperti come* "tako otvoreni kao"

Iako reč *así* postoji u španskom jeziku u značenju "tako", u komparativnim rečenicama koje izražavaju jednakost prideva koristi se kvantifikator *tan*, za razliku od italijanskog priloga *così* – "tako", koji se koristi i u komparativnim rečenicama.

- *haber tiempo/razón* umesto ispravnog španskog oblika *tener tiempo/razón*, prema italijanskom *avere tempo/ragione* – "imati vremena/pravo"

Italijanski glagol *avere* koristi se u značenju "imati" i kao pomoćni glagol. Španski glagol *haber* koristi se kao pomoćni glagol¹⁰, a u navedenom slučaju mu je prošireno značenje na "imati" (šp. *tener*), po ugledu na sličan italijanski glagol.

- *he sentido las noticias* umesto ispravnog španskog oblika *he oído/escuchado las noticias*, prema italijanskom *ho sentito le notizie* – "čuo sam vesti"

⁹ Učestalost korišćenja glagola *portar* i *llevar* proverena je u Korpusu RAE na: <http://corpus.rae.es/creanet.html> (pristupljeno sajtu 16. 5. 2018).

¹⁰ Španski glagol *haber*, osim kao pomoćni, može se koristiti i bezlično, najčešće da bi se izrazilo postojanje (*Hay hombres sin caridad*) ili obaveza ili potreba (*Hay que tener paciencia*), ali se nikada ne koristi u značenju „imati”. (Izvor: <https://dle.rae.es/haber>, pristupljeno sajtu 5. 9. 2020).

U italijanskom i španskom postoji sličan glagol *sentire/sentir*, čije se značenje poklapa ukoliko se prevodi kao "osećati". Isti glagol u italijanskom znači i "čuti", dok se ovo značenje u španskom izražava glagolima *oír* ili *escuchar*¹¹.

- *nieto* umesto ispravnog španskog oblika *sobrino*, prema italijanskom *nipote* – „bratanac”

Imenica *nipote* u italijanskom znači i "sestrić/bratanac" i "unuk". Španska reč *nieto*, koju su studenti upotrebljavali, verovarno zato što je više podsećala na italijanski, i proširili joj značenje, znači samo "unuk". Španska reč *sobrino* znači „sestrić/bratanac”.

c) Kognati i „lažni prijatelji”

Primeri „lažnih prijatelja” u korpusu bili su brojni:

Tabela 1. Primeri „lažnih prijatelja” u korpusu radova srbofonih studenata koji uče italijanski kao L2 i španski kao L3

Italijanski oblik reči	„Lažni prijatelj” u španskom	Ciljni španski oblik reči
<i>allora</i> – onda	<i>ahora</i> – sada	<i>entonces</i> – onda
<i>anche</i> – i, takođe	<i>aunque</i> – iako, premda	<i>también</i> – i, takođe
<i>caldo</i> – topao	<i>caldo</i> – čorba	<i>cálido, caliente</i> – topao
<i>cara</i> – draga	<i>cara</i> – skupa	<i>querida</i> – draga
<i>carino</i> – sladak, lep	<i>cariño</i> – ljubav, naklonost	<i>bonito</i> – lep
<i>chissà</i> – ko zna	<i>quizás</i> – možda	<i>quién sabe</i> – ko zna
<i>coprire</i> – pokriti	<i>cobrar</i> – ubrati/naplatiti	<i>cubrir</i> – pokriti
<i>disperata</i> – očajna	<i>desperada</i> – delinkventkinja	<i>desesperada</i> – očajna
<i>esito</i> – ishod	<i>éxito</i> – uspeh	<i>resultado</i> – ishod
<i>estero</i> – inostranstvo	<i>estero</i> – močvara	<i>extranjero</i> – inostranstvo
<i>guardare</i> – gledati	<i>guardar</i> – čuvati	<i>mirar</i> – gledati
<i>intorno</i> – oko	<i>entorno</i> – ambijent	<i>en torno, sobre</i> – oko
<i>largo</i> – širok	<i>largo</i> – dugačak	<i>ancho, amplio</i> – širok
<i>lettera</i> – pismo	<i>letra</i> – slovo / tekst pesme	<i>carta</i> – pismo

¹¹ U rečnicima se može pročitati da glagol *sentir* znači i *čuti*, ipak, neuporedivo češće se koriste glagoli *oír* ili *escuchar*. Frekvencija upotrebe glagola proverena je u Korpusu RAE: [www. http://corpus.rae.es/creanet.html](http://corpus.rae.es/creanet.html) (pristupljeno sajtu 16. 5. 2018).

<i>lezioni</i> – časovi	<i>lecciones</i> – lekcije	<i>clases</i> – časovi
<i>negozio</i> – prodavnica	<i>negocio</i> – posao	<i>tienda</i> – prodavnica
<i>prima</i> – pre	<i>prima</i> – rođaka	<i>antes</i> – pre
<i>salire</i> – popeti se	<i>salir</i> – izaći	<i>subir</i> – popeti se
<i>sembrare</i> – izgledati	<i>sembrar</i> – sejati	<i>parecer</i> – izgledati
<i>sera</i> – večer	<i>sera</i> – vrsta velike posude	<i>tarde, noche</i> – večer
<i>successo</i> – uspeh	<i>suceso</i> – događaj	<i>éxito</i> – uspeh
<i>tuttavia</i> – ipak	<i>todavía</i> – još uvek	<i>sin embargo</i> – ipak

U uvodnom delu rada prikazane su četiri vrste „lažnih prijatelja” koje su tipične za italijanski i španski jezik. Autor Karera Dias (Carrera Díaz) ističe da su najopasniji za transfer drugi i četvrti tip (reči koje su potpuno iste po obliku, a čije se značenje poklapa samo delimično; i reči koje se blago razlikuju u obliku, a čije se značenje poklapa samo delimično). Drugi tip, upravo onaj za koji Karera Dias tvrdi da je jedan od najpodložnijih transferu, jedini je tip „lažnih prijatelja” koji se nije pojavio u korpusu. Preostala tri tipa „lažnih prijatelja” su prisutna među greškama studenata, npr. prvi tip: *largo, cara, prima, caldo, sera, estero*; treći tip: *guardar, salir, suceso*; četvrti tip: *lecciones* itd.

d) Hibridne tvorevine

Primera hibridnih tvorevina u korpusu je bilo mnogo, a procenat studenata koji su pravili ovu vrstu grešaka je izuzetno visok (100%). Hibridne tvorevine su prisutne kod gotovo svih kategorija reči i predstavljaju najučestaliju grešku u korpusu. Zbog ograničenog prostora, a prevelikog broja hibridnih tvorevina, navedaćemo samo nekoliko slučajeva za svaku kategoriju reči:

- hibridne tvorevine kod imenica: *partida**, *partito** umesto ispravnog španskog oblika *partido*, transfer prema italijanskoj reči *partita* (utakmica); *messaje**, *mesaje**, *message**, *mesajio**, *mensaje**, *messagge** umesto ispravnog španskog oblika *mensaje*, transfer prema italijanskoj reči *messaggio* (poruka); *clave** umesto ispravnog španskog oblika *llave*, transfer prema italijanskoj reči *chiave* (ključ); *risultado**, *resultato** umesto ispravnog španskog oblika *resultado*, transfer prema italijanskoj reči *risultato* (rezultat); *ragión** umesto ispravnog španskog oblika *razón*, transfer prema italijanskoj reči *ragione* (razlog); *siñor** umesto ispravnog španskog oblika *señor*, transfer prema italijanskoj reči *signore* (gospodin);

- hibridne tvorevine kod glagola: *invíar** umesto ispravnog španskog oblika *enviar*, transfer prema italijanskoj reči *inviare* (poslati); *ritírar** umesto ispravnog španskog oblika *retírar*, transfer prema italijanskoj reči *ritirare* (podići); *discúter** umesto ispravnog španskog oblika *discutir*, transfer prema italijanskoj reči *discutere* (raspravljati se); *espetar** umesto ispravnog španskog oblika *esperar*, transfer prema italijanskoj reči *aspettare* (čekati); *salutar** umesto ispravnog španskog oblika *saludar*, transfer prema italijanskoj reči *salutare* (pozdraviti); *ayutar** umesto ispravnog španskog oblika *ayudar*, transfer prema italijanskoj reči *aiutare* (pomoći); *camminar** umesto ispravnog španskog oblika *caminar*, transfer prema italijanskoj reči *camminare* (hodati); *habliamo** umesto ispravnog španskog oblika *hablamos*, transfer prema italijanskoj reči *parliamo* (govorimo);
- hibridne tvorevine kod prideva: *posíbil**, *possíbil** umesto ispravnog španskog oblika *posible*, transfer prema italijanskoj reči *possibile* (moguć); *desperada**, *desperata**, *disperada** umesto ispravnog španskog oblika *desesperada*, transfer prema italijanskoj reči *disperata* (očajna); *nuostra** umesto ispravnog španskog oblika *nuestra*, transfer prema italijanskoj reči *nostra* (naša);
- hibridne tvorevine kod priloga: *a píedes** umesto ispravnog španskog oblika *a pie*, transfer prema italijanskoj reči *a piedi* (peške); *al ménó**, *almenos** umesto ispravnog španskog oblika *al menos*, transfer prema italijanskoj reči *almeno* (barem); *íer** umesto ispravnog španskog oblika *ayer*, transfer prema italijanskoj reči *ieri* (juče);
- hibridne tvorevine kod predloga: *davante a**, *davantes a** umesto ispravnog španskog oblika *delante de*, transfer prema italijanskoj reči *davanti a* (ispred); *de frente a** umesto ispravnog španskog oblika *frente a*, transfer prema italijanskoj reči *di fronte a* (preko puta);
- hibridne tvorevine kod zamenica: *qualquien** umesto ispravnog španskog oblika *alguien*, transfer prema italijanskoj reči *qualcuno* (neko);
- hibridne tvorevine kod veznika: *aunque se** umesto ispravnog španskog oblika *aunque*, transfer prema italijanskoj reči *anche se* (iako); *perche**, *porque** umesto ispravnog španskog oblika *porque*, transfer prema italijanskoj reči *perché* (jer, zato što);
- hibridne tvorevine kod brojeva: *quatro** umesto ispravnog španskog oblika *cuatro*, transfer prema italijanskoj reči *quattro* (četiri); *setanta** umesto

ispravnog španskog oblika *setenta*, transfer prema italijanskoj reči *settanta* (sedamdeset).

e) Potpune pozajmljenice

Kao i u slučaju hibridnih tvorevina, i ova vrsta greške prisutna je u svim vrstama reči (imenicama, glagolima, pridevima, priložima, predlozima, zamenicama, članovima i brojevima). Bez obzira na vrstu reči, zajedničko im je to što su italijanske reči prenete u produkciju na španskom u izvornom obliku, bez ikakve modifikacije, što je bio slučaj sa hibridnim tvorevinama.

Tabela 2. Potpune pozajmljenice u korpusu radova srbofonih studenata koji uče italijanski kao L2 i španski kao L3

Neispravan oblik u korpusu na španskom	Ispravan španski oblik
analisi	análisis
borsa	bolso
camicia	camisa
inverno	invierno
conosco	conozco
devo	debo
penso	pienso
sarà	será
allegro	alegre
libero	libre
mio	mi
preferito	preferido
come	cómo
fuori	fuera
ora	ahora
sempre	siempre
contro	contra
nella	en la
io	yo
con cui	con el que
il	el
che	que
nono	noveno
quarto	cuarto

U tabeli je prikazan samo deo velikog broja grešaka iz korpusa, zbog ograničenog prostora. Izabrane su one greške koje je napravio najveći broj studenata. Iz primera u tabeli vidi se da se uvek radilo o sličnim rečima u dva nematernalna jezika učenika, što dokazuje da su sličnosti kod tipološki srodnih jezika te koje će usloviti pojavu grešaka, tj. negativni leksički transfer i u slučaju potpunih pozajmljenica, gde je čitava leksička jedinica preneti iz nećiljnog jezika u produkciju na ciljnom jeziku.

4. Zaključak

Ovaj rad se bavio leksičko-semantičkim transferom u međujeziku izvornih govornika srpskog koji studiraju dva tipološki slična jezika: italijanski kao L2 i španski kao L3. Analizom grešaka u korpusu pronađen je izuzetno veliki broj slučajeva leksičko-semantičkog transfera. Greške su klasifikovane u pet kategorija: pozajmljeni prevodi ili kalkovi, semantička proširivanja, kognati i „lažni prijatelji”, hibridne tvorevine i potpune pozajmljenice (De Angelis 2007: 42).

U svim slučajevima, negativni leksički transfer desio se kod reči koje su u italijanskom i španskom slične. Greške u produkciji na španskom nisu potekle iz tipološki udaljenog iako najdominantijeg jezika informanata – srpskog kao L1, već iz tipološki bliskog italijanskog kao L2. Time je dokazana tvrdnja lingvista (Hammarberg 2001, Cenoz et al. 2001) da je uticaj L2 na transfer jači ako je on tipološki blizak L3, posebno u slučaju kada je L1 tipološki udaljen od L3¹². Dakle, L2 je bio glavni izvor leksičkog transfera: i transfera oblika i transfera značenja. Ovim je dokazana pretpostavka onih lingvista koji tvrde da je u slučaju trojezičnih ili višejezičnih govornika leksički transfer najčešći kod tipološki srodnih jezika (Ringbom 2001, Hammarberg 2001), i da faktori tipološke udaljenosti i psihotipologije jesu ključni lingvistički faktori koji će usloviti pojavu transfera (Dewaele 1998, Williams and Hammarberg 1998, Cenoz 2001, De Angelis and Selinker 2001, Ecke 2001, Tremblay 2006). U slučaju leksičko-semantičkog transfera, posebno kod tipološki srodnih jezika, gotovo je nemoguće razdvojiti lingvističke faktore tipološke distance i psihotipologije. Koliko god da su strukture dva jezika objektivno slične, transfer će zavistiti od učenika, odnosno od pretpostavki koje učenik gradi i od toga da li će on pronaći sličnosti između potencijalno prenosivih jedinica ili neće. Iako će većina učenika, kada se prvi put sretne sa nepoznatom reči, pretpostaviti da, ukoliko ta reč izgleda slično ili je identična nekoj reči koju on poznaje, postoji i ekvivalencija u značenju, to ne mora uvek da

¹² Hammarberg (2001: 22): "Influence from L2 is favored if L2 is typologically close to L3, especially if L1 is more distant."

bude tako. Drugim rečima, i objektivna tipološka sličnost i percipirana sličnost između dva ili više jezika kod višejezičnih govornika mogu da objasne zašto učenici napuštaju svoj maternji jezik (najpoznatiji jezik) kao izvor za transfer i pribegavaju nekom drugom poznatom jeziku.

U ovom istraživanju, zajednička za sve kategorije grešaka u korpusu jeste činjenica da su se greške uvek ticale sličnih reči u italijanskom i španskom. Koncept „sličnosti” jedan je od ključnih za shvatanje leksičkog transfera. Ringbom (2006: 38–39) tvrdi da do pojave leksičkog transfera dolazi upravo onda kada učenici pretpostave da postoji sličnost, bilo u obliku bilo u značenju, između njihovog prethodnog leksičkog znanja i reči ciljnog jezika. Dakle, slične reči u sličnim jezicima uzrok su pojave negativnog transfera, bar kada je u pitanju pisana produkcija učenika, jer su učenici percipirali dva nematernja jezika kao slična zbog brojnih formalnih karakteristika koje ta dva jezika dele, što ujedno objašnjava i potpuno odsustvo transfera iz L1.

Takođe, leksički transfer je uglavnom korišćen kao strategija kompenzacije na koju su se studenti oslanjali kako bi popunili leksičke praznine onda kada nisu imali dovoljno znanja o ciljnom jeziku. U situacijama kada postoji jaz između trenutnog, nedovoljnog učenikovog znanja i zahteva komunikacijske situacije, učenik mora da se posluži nekim instrumentom koji će mu pomoći da prenese poruku i realizuje komunikaciju (Galindo Merino 2004: 44). Učesnici u istraživanju, zbog nedovoljne jezičke kompetencije, tj. nedostatka informacija u L3, a svesni brojnih međujezičkih sličnosti, oslanjali su se (svesno ili nesvesno) na L2 tokom produkcije u L3 čak i u onim situacijama kada se italijanski i španski razlikuju. Drugim rečima, koristili su transfer kao strategiju kompenzacije jer, kako tvrdi Ringbom (Ringbom 2001), učenici često stvaraju odnos ekvivalentnosti između reči iz prethodno naučenog/-ih jezika i ciljnog jezika i na osnovu interlingvalnih identifikacija prenose reči koje smatraju zajedničkim za izvorni i ciljni jezik.

Među leksičkim greškama najviše je bilo onih koje se tiču kognata ili „lažnih prijatelja”, hibridnih tvorevina i potpunih pozajmljenica. Ovo se može objasniti Ringbomovim (Ringbom 2002, prema De Angelis 2007: 24–25) drugim nivoom transfera (engl. *item level*), koji se javlja usled učenikovog ubeđenja da dve jedinice koje imaju sličan oblik moraju imati i slično značenje i da između tipološki bliskih jezika postoji više prostora za greške interferencije, jer učenici izjednačavaju oblike koji su slični, ali imaju različita značenja (Swan, internet). Brojni primeri hibridnih tvorevina u korpusu u skladu su s rezultatima pojedinih istraživanja (npr. Lo Duca and Duso 2008) koja su dokazala da hibridne tvorevine predstavljaju jednu od

najučestalijih grešaka leksičkog transfera, a da nastaju upravo zbog bliskosti jezika i lažnih analogija.

S druge strane, primeri leksičkog transfera u vidu korišćenja kalkova ili semantičkih proširivanja nisu bili česti, te zaključujemo da je češći transfer oblika, tj. leksički ili formalni transfer, nego transfer značenja, tj. semantički ili značenjski transfer (Fernández 1997, Ringbom 2001, De Angelis and Selinker 2001). Objašnjenje možda leži u Ringbomovoj tvrdnji (Ringbom 2001: 62) da su osnovni procesi transfera značenja složeniji od proste zamene formalno slične leksičke jedinice, odnosno od transfera oblika. Transfer oblika je relativno površan tip transfera (Ringbom 1987, 2001), koji može poticati i iz L2, jer nivo znanja nematernjeg jezika ne mora biti visok da bi se došlo do ove vrste transfera. Istovremeno, do transfera značenja može doći iz L2 isključivo kada učenici poseduju visok nivo znanja tog jezika.

Džarvis (Jarvis 2009: 100) ističe da osoba koja uči jezik, da bi zaista mogla da kaže da poznaje određenu reč, mora da zna veliki broj informacija o toj reči: kako se ona piše i izgovara, mora da zna njeno značenje, uz koje reči se najčešće pojavljuje, učestalost pri kojoj se reč pojavljuje u određenom jeziku, registar kojem pripada itd. Imajući to u vidu, ne iznenađuje zašto je leksički transfer najdominantniji u pisanoj produkciji u L3.

Smatramo da je, u navedenim primerima međujezičkih identifikacija, važno videti ne samo grešku već posmatrati međujezik učenika, kako bi im se olakšao put ka ovladavanju L3¹³. Koliko god da su međujezici različiti i svojstveni za svakog učenika ponaosob, oni ipak sadrže zajedničke karakteristike, a proučavanje tih karakteristika može da posluži u stvaranju didaktičkog materijala posebno namenjenog kategoriji učenika koji uče istu kombinaciju jezika kao informanti koji su učestvovali u istraživanju. Ako su nastavnici jezika svesni i upoznati sa međujezicima učenika, vrlo lako mogu da preduprede stvaranje grešaka ili objasne

¹³ U radu su prikazane najčeće leksičke greške u međujeziku studenata, a uzeta su u obzir dva faktora koji utiču na transfer: tipološka udaljenost (jezička tipologija) i psihotipologija, budući da se ova dva faktora smatraju najvažnijim varijablama koje utiču na transfer (Ringbom 1987). Navedeni faktori nikako ne mogu biti jedine varijable koje uzrokuju transfer. Pored brojnih nelingvističkih faktora, na pojavu transfera imaju uticaj i **efekat stranog jezika / status L2** (engl. *foreign language effect / status L2*) (videti: Williams and Hammarberg 1998, Cenoz 2001, De Angelis and Selinker 2001, Hammarberg, 2001), **nivo znanja jezika** (engl. *proficiency*) (videti: Ringbom 1987, Odlin 1989, Williams and Hammarberg 1998, Cenoz 2001, Hammarberg 2001, Murphy 2003, Tremblay 2006), **skorašnjost korišćenja jezika** (engl. *recency of use, last language effect*) (videti: Dewaele 1998, Cenoz 2001, Hammarberg 2001, Murphy 2003, De Angelis 2007), **izloženost ciljnom jeziku** (engl. *amount of exposure, exposure to the target language*) (videti: Ringbom 1986, Murphy 2003, De Angelis 2007, Jarvis and Pavlenko 2008) i **redosled učenja jezika** (engl. *order of acquisition*) (videti: Dewaele 1998).

učenicima kako je greška nastala i ukažu im na to koje strategije mogu da koriste kako bi se broj grešaka izazvanih transferom redukovao.

Literatura

1. Agustín Llach, Maria Pilar (2011), *Lexical Errors and Accuracy in Foreign Language Writing*, Bristol: Multilingual Matters.
2. Arabski, Janusz (2006), „Language Transfer in Language Learning and Language Contact”, u: J. Arabski (ur.), *Cross-linguistic Influences in the Second Language Lexicon*, Clevedon: Multilingual Matters, 12–21.
3. Whitley, Stanley (2004), „Los errores léxicos y la adquisición de la morfología derivativa en español”, *Hispania*, 87, 1, 163–172.
4. Williams, Sarah, and Björn, Hammarberg (1998), „Language switches in L3 production: Implications for a polyglot speaking model”, *Applied Linguistics*, 19, 3, 295–333.
5. Galindo Merino, María del Mar (2004), *Principales modelos de análisis de datos en la investigación sobre adquisición de segundas lenguas*, Alicante: Universidad de Alicante.
6. Gibson, Martha, and Britta Hufeisen (2003), „Investigating the role of prior foreign language knowledge”, u: J. Cenoz, U. Jessner and B. Hufeisen (ur.), *The multilingual lexicon*, Dordrecht: Kluwer, 87–102.
7. Groseva, Maria (1998), „Dient das L2-System als ein Fremdsprachenlernmodell?”, u: B. Hufeisen and B. Lindermann (ur.), *Tertiärsprachen: Theorien, Modelle, Methoden*, Tübingen: Stauffenburg, 21–30.
8. De Angelis, Gessica, and Larry Selinker (2001), „Interlanguage transfer and competing linguistic systems in the multilingual mind”, u: J. Cenoz, B. Hufeisen and U. Jessner (ur.), *Cross-Linguistic Influence in Third Language Acquisition: Psycholinguistic Perspectives*, Clevedon: Multilingual Matters, 42–58.
9. De Angelis, Gessica (2007), *Third or Additional Language Acquisition*, Clevedon: Multilingual Matters.
10. Dewaele, Jean-Marc (1998), „Lexical Inventions: French Interlanguage as L2 versus L3”, *Applied Linguistics*, 19, 4, 471–490.
11. Ecke, Peter (2001), „Lexical retrieval in a third language: evidence from errors and tip-of-the-tongue states”, u: J. Cenoz, B. Hufeisen and U. Jessner (ur.), *Cross-Linguistic Influence in Third Language Acquisition: Psycholinguistic Perspectives*, Clevedon: Multilingual Matters, 90–114.
12. Ellis, Rod (1994), *The study of second language acquisition*, Oxford: OUP.
13. Calvi, Maria Vittoria (2000), *Didattica di lingue affini. Spagnolo e italiano*, Milano: Guerini.
14. Lo Duca, Maria Giuseppa, and Elena Maria Duso (2008), „Il camionero scende dal camion: studio sui nomi di agente nelle interlingue degli ispanofoni”, u: M. G. Lo

- Duca and I. Fratter (ur.), *Il lessico possibile. Strategie lessicali e insegnamento dell'italiano come L2*, Roma: Aracne, 57–98.
15. Marelllo, Carla (1996), *Le parole dell'italiano*, Bologna: Zanichelli editore.
  16. Murphy, Shirin (2003), „Second language transfer during third language acquisition”, *Teachers College, Columbia University Working Papers in TESOL & Applied Linguistics*, 3, 1, 1–21.
  17. Odlin, Terence (1989), *Language transfer. Cross-linguistic influence in language learning*, Cambridge: Cambridge University Press.
  18. Odlin, Terence, and Scott Jarvis (2004), „Same source, different outcomes: A study of Swedish influence on the acquisition of English in Finland”, *International Journal of Multilingualism*, 1, 2, 123–140.
  19. Rast, Rebecah (2010), „The use of prior linguistic knowledge in the early stages of L3 acquisition”, *IRAL – International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 48, 159–183.
  20. Ringbom, Håkan (1986), „Crosslinguistic Influence and the foreign language learning process”, u: E. Kellerman and M. Sharwood-Smith (ur.), *Crosslinguistic influence in second language acquisition*, Oxford: Pergamon Press, 150–162.
  21. Ringbom, Håkan (1987), *The Role of the First Language in Foreign Language Learning*, Clevedon: Multilingual Matters.
  22. Ringbom, Håkan (2001), „Lexical transfer in L3 production”, u: J. Cenoz, B. Hufeisen and U. Jessner (ur.), *Cross-linguistic Influence in Third Language Acquisition: Psycholinguistic Perspectives*, Clevedon: Multilingual Matters, 59–68.
  23. Ringbom, Håkan (2006), *Cross-linguistic Similarity in Foreign Language Learning*, Clevedon: Multilingual Matters.
  24. Ringbom, Håkan (2007), *The importance of cross-linguistic similarity in foreign language learning: Comprehension, learning and production*, Clevedon: Multilingual Matters.
  25. Swan, Michael (1997), *The influence of the mother tongue on second language vocabulary Acquisition and use*. <https://mikeswan.net/wp-content/uploads/2017/08/The-influence-%E2%80%A6.pdf>, 19. 4. 2017.
  26. Celaya, Maria Luz, and Teresa Navés (2009), „Age-related differences and associated factors in foreign language writing”, u: R. M. Manchón (ur.), *Writing in Foreign Language Contexts: Learning, Teaching, and Research Second Language Acquisition*, Bristol: Multilingual Matters, 130–155.
  27. Cenoz, Jasone (2001), „The effect of linguistic distance, L2 status, and age on cross-linguistic influence in third language acquisition”, u: J. Cenoz, B. Hufeisen and U. Jessner (ur.), *Cross-linguistic Influence in Third Language Acquisition: Psycholinguistic Perspectives*, Clevedon: Multilingual Matters, 8–20.
  28. Cenoz, Jasone, Britta Hufeisen and Ulrike Jessner (2001), *Cross-linguistic Influence in Third Language Acquisition: Psycholinguistic Perspectives*, Clevedon: Multilingual Matters.

29. Cenoz, Jasone (2003), „The role of typology in the organization of the multilingual lexicon”, u: J. Cenoz, U. Jessner and B. Hufeisen (ur.), *The multilingual lexicon*, Dordrecht: Kluwer, 103–116.
30. Tremblay, Marie-Claude (2006), „Cross-Linguistic Influence in Third Language Acquisition: The Role of L2 Proficiency and L2 Exposure”, *Cahiers Linguistiques d'Ottawa / Ottawa Papers in Linguistics*, 34, 109–119.
31. Fernández, Sonsoles (1997), *Interlengua y análisis de errores en el aprendizaje del español como lengua extranjera*, Madrid: Edelsa.
32. Hammarberg, Björn (2001), „Roles of L1 and L2 in L3 production and acquisition”, u: J. Cenoz, Jasone, B. Hufeisen and U. Jessner (ur.), *Cross-Linguistic Influence in Third Language Acquisition: Psycholinguistic Perspectives*, Clevedon: Multilingual Matters, 21–41.
33. Jarvis, Scott (2000), „Methodological Rigor in the Study of Transfer: Identifying L1 influence in the Interlanguage Lexicon”, *Language Learning*, 50, 2, 245–309.
34. Jarvis, Scott (2009), „Lexical Transfer”, u: A. Pavlenko (ur.), *The Bilingual Mental Lexicon. Interdisciplinary Approaches*, Bristol: Multilingual Matters, 99–124.
35. Jarvis, Scott, and Aneta Pavlenko (2008), *Crosslinguistic influence in language and cognition*, New York: Rutledge.

Marija N. Vujović

LEXICO – SEMANTIC TRANSFER IN THE INTERLANGUAGE OF SERBOPHONE STUDENTS LEARNING ITALIAN AS L2 AND SPANISH AS L3

Summary

Lexical transfer, ie the influence of the student's knowledge of a word of one language on the knowledge or use of words in the target language is an important cognitive process in learning a new language students often use as a compensation strategy. This paper deals with errors in the interlanguage of L1 Serbian students learning two typologically similar languages: Italian and Spanish, which arose as a consequence of lexico - semantic transfer. The most frequent errors caused by lexico - semantic transfer were identified and classified by the method of error analysis. An extremely large number of cases of lexico-semantic transfer were found in the corpus. All errors are classified into five categories: loan translations, semantic extension, cognates or false friends, hybrids and complete language shifts. In all cases, the negative lexical transfer occurred with words that are similar in Italian and Spanish. The errors in the written production in Spanish did not originate from the typologically distant, although the most dominant language of the

students - Serbian as L1, but from the typologically similar Italian as L2. This proves the hypothesis that in typologically similar languages, lexical transfer is the most common and also that the factors of language distance and psychotypology are the key linguistic factors that will cause the transfer. Moreover, this kind of transfer was mainly used as a compensation strategy that students relied on to fill lexical gaps in situations where they did not have sufficient knowledge of the target language. Among the lexical errors, the largest number concerns cognates or false friends and hybrids. On the other hand, examples of loan translations or calques and semantic extensions were not frequent, so we conclude that the transfer of form (lexical transfer) is more frequent than the transfer of meaning (semantic transfer).

► **Key words:** lexical transfer, interlanguage, errors, plurilingual speakers, Spanish, Italian, Serbian.

Preuzeto: 28. 6. 2020.
Korekcije: 9. 9. 2020.
Prihvaćeno: 29. 10. 2020.